

Extramaterial till Gudarnas krig

Sverige blir kristet

Man brukar säga att Sverige blir kristet på 1000-talet. Då slutar vikingatiden och medeltiden börjar i stället.

Det är egentligen väldigt förenklat sagt. För tron på hedniska gudar levde kvar ganska länge. Många traditioner levde också kvar. Ett exempel:

– Redan på vikingatiden firades en stor vinterfest som kallas jul. När kristendomen kom började man fira jul till minne av Jesus födelse i stället.

Julen är alltså en kristen högtid, men också något som fanns innan kristendomen. En blandning mellan olika saker.

Förslag på uppgift/frågor:

Hur ser man på den här runstenen att människor har börjat bli kristna?

https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_över_Södermanlands_runinskrifter#/media/Fil:FrustunaRunsten.jpeg

Det finns kors på många runstenar. Kanske finns det någon i närheten av er skola? Kolla i Riksantikvarieämbetets databas Fornsök om ni hittar en runsten eller något annat roligt [fornminne: https://app.raa.se/open/fornsok/](https://app.raa.se/open/fornsok/)

I dag har vi religionsfrihet. Alla får ha vilken religion de vill, man behöver inte ha någon religion alls. Under större delen av Sveriges historia har vi inte haft religionsfrihet. Alla var tvungna att vara kristna. Först katolska kristna och sen från 1500-talet protestantiska kristna.

Förslag på uppgift/diskussion:

– Hur kan man se att Sverige har varit ett kristet land länge?

Några exempel på svar:

- Sveriges flagga har ett kors i sig.
- Det finns många kyrkor i Sverige. Många är gamla och byggdes för flera hundra år sen.
- Kristna högtider, till exempel påsk, är lediga dagar.

Finns det någon gammal kyrka i närheten av er skola? Gå och titta på den, eller leta bilder på nätet. När byggdes den? Finns det några gamla saker i den?

Olika religioner

I Gudarnas krig bor Astrid hos en asatroende familj, men blir själv kristen. Hennes kompis Ylva bor i en kristen familj, men tror själv på de gamla asagudarna.

Fundera på/diskutera:

- Hur tror du att det var att bo i ett land som helt plötsligt byter religion?

Trälar först med kristendomen?

En av huvudpersonerna i Gudarnas krig är Astrid, en trälflicka som blir intresserad av kristendomen. Kanske var det trälar som var de första kristna i Sverige.

På 800-talet kommer nämligen missionären Ansgar till Birka för att sprida kristendomen. Då träffar han på kristna som redan bor i Birka. Det var trälar, som hade blivit kidnappade från andra länder. De kanske var kristna redan från början och tog med sig sin religion hit.

Slaveriet i Sverige

Trälar brukar förknippas med vikingatiden. Det fanns troligen innan också, men egentligen vet vi inte hur det uppstod och när.

Trälar kunde vara till exempel fångar som hade tagits på vikingatåg. Man kunde bli träl för att man inte hade råd att betala sina skulder. Många barn föddes som trälar, för att deras föräldrar var det.

Trälarna försvann inte bara för att kristendomen kom. Slaveriet levde kvar i flera hundra år. Träldomen förbjöds på 1330-talet, då hade den troligen minskat i betydelse.

Trälarna rymde

Astrid och Ylva är påhittade personer. Men berättelsen om att de försöker rymma och vara fria är inspirerad av verkligheten.

Vi vet väldigt lite om hur det var att vara träl på vikingatiden. Men en sak som man kan vara säker på är att trälarna rymde, eller försökte göra motstånd på olika sätt. Till exempel kan man se i gamla lagtexter om hur man skulle göra när en träl rymde.

Tor slaktar jättar

På vikingatiden berättade man många olika sagor som handlade om gudarna. Det här är en av dem. Den finns med i handlingen i Gudarnas krig.

Klegge hade berättat om när Tor och Loke hade lurat jättarna och tagit tillbaka hammaren Mjölner. Det var en väldigt bra hammare, för när Tor hade kastat den i skallen på någon åkte den tillbaka till hans hand av sig själv. Han brukade slå ihjäl jättar med den.

Men nu hade jätten Trym stulit hammaren och han tänkte inte lämna tillbaka den om han inte fick gifta sig med Freja. Det vägrade Freja förstås.

Då klädde Tor ut sig till Freja. Han tog på sig i en vacker brudklänning, med en slöja för ansiktet. Loke följde med honom, och låtsades vara brudtärna. Loke var ganska lömsk, han var egentligen son till en jätte, men han var god vän med asagudarna och hjälpte ofta dem.

Jätten Trym hade ordnat en stor bröllopsfest. Men när de hade satt sig till bords blev han ganska misstänksam.

- Är det verkligen Freja under slöjan? Nu har hon slukat en hel ox och åtta laxar! Jag visste inte att en vacker kvinna kunde äta så mycket.

Tor trodde att de hade blivit avslöjade och gjorde sig beredd på att slåss, men Loke skyndade sig att svara:

- Åh, det är inte så konstigt. Freja har längtat så mycket efter att komma hit att hon inte har ätit på åtta dagar. Hon är alldeles utsvulten.

- Säger du det? Men det är något märkligt med ögonen. Jag ser hur de lyser som eld under slöjan. Jag trodde att Freja hade milda och vackra ögon, sa Trym.

- Jo, men du förstår, den stackars kvinnan har inte sovit på åtta nätter! Så mycket har hon längtat efter att få gifta sig med dig. Det är därför hon har lite konstiga ögon just nu, svarade Loke.

- Jaså? sa Trym.

- Får vi hammaren nu då?

Trym plockade fram hammaren Mjölner och lade den i Tors knä.

Tor tog tag i hammaren, reste sig upp och kastade bort slöjan framför ansiktet. Han gav ifrån sig ett fruktansvärt vrål och höjde hammaren.

Snart var det bara mos kvar av jätten Trym och alla bröllopgästerna.

Tor torkade av blodet från Mjölner. Sen åkte han och Loke hem till Asgård.

Förslag på uppgift. Läs berättelsen högt, eller enskilt.

Fundera över:

- Varför tror du att berättelsen är så våldsam?
- Hur beskrivs Tor i berättelsen?
- Vad tror du människor på vikingatiden tyckte om den här historien?